

T.B.M.M.

CUMHURİYET HALK PARTİSİ

Grup Başkanlığı

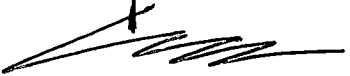
Tarih : 27 Eylül 2024

Şayı : 6868

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

16712

Aşağıdaki sorularımın Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Alparslan BAYRAKTAR tarafından Anayasanın 98'inci, TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak yanıtlanmasını saygılarımla arz ederim. 26.09.2024

Deniz YAVUZYILMAZ
Zonguldak Milletvekili

13403 esas numaralı soru önergemizde şu ifadelere yer verilmiştir:

“25 Mart 2023 tarihinde uluslararası haber ajansı Reuters'ta yer alan haberde, 2014 yılında Irak Merkezi Hükümeti'nin Türkiye aleyhine açtığı 30 milyar dolarlık tazminat davasının sonuçlandığı, dava sonucuna göre Türkiye'nin Irak'a yaklaşık 1,5 milyar dolar tazminat ödemesinin kararlaştırıldığı yer almıştır.

İlgili para cezasının nedeni, Türkiye'nin Irak Kürt Bölgesel Yönetimi'nden (IKBY) Ceyhan'a ulaştırılmak üzere petrol ithal etmesinin, Irak Merkezi Hükümeti'nin izninin dışında gerçekleştirildiği iddiasıdır. Irak Merkezi Hükümeti bu iddiasından hareketle, merkezi Fransa'da bulunan Uluslararası Ticaret Odası Tahkim Merkezi'ne (ICC) başvurmuş, başvuru sonucunda da Türkiye'nin tazminata mahkûm edildiği Irak Petrol Bakanlığı tarafından kamuoyuna duyurulmuştur.

T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'ndan konuya ilişkin 28 Mart 2023 tarihinde yapılan açıklamaya göre ise, Irak Merkezi Hükümeti'nin iddiasının aksine şu açıklamada bulunulmuştur:

“Bu dava aslında, Irak Merkezi Hükümeti ile yine Irak'ın anayasal bir birimi olan Irak Kürt Bölgesel Yönetimi arasında yıllardır süregelen petrol yönetim hakkı uyuşmazlığının bir yansımasıdır...”

Bakanlık ayrıca, “...Davanın geline bu aşamasında hakem heyeti, Irak'ın beş talebinden dördünü reddetmiştir. Ülkemizin taleplerinin işe büyük çoğunluğunu kabul ederek Irak'ın bu ihlaller sebebiyle Türkiye'ye tazminat ödemesine hükmetmiştir...” açıklamasında bulunmuştur.

Paris merkezli Uluslararası Ticaret Odası Tahkim Merkezi'nin (ICC) Türkiye ile Irak arasındaki petrol ihracatı konusunda verdiği karar sonrası 25 Mart'ta Irak'tan Ceyhan Limanı'na petrol akışının durdurulduğu haberleri kamuoyuna yansımıştır. BOTAŞ'ın 2024 yılının Nisan ayı güncel verilerine göre de IRAK-TÜRKİYE HPBH'nda (Ham Petrol Boru Hattı) petrol akışı "Aylar İtibarıyla Taşınan Ham Petrol Miktarları (Bin Varil)" tablosunda sıfır (0) olarak görünmektedir. Özetle, IRAK-TÜRKİYE HPBH'ndan (Ham Petrol Boru Hattı) 13 aydan uzun süredir petrol akışı sağlanamamaktadır.

"Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Irak Cumhuriyeti Hükümeti arasındaki 27 Ağustos 1973 tarihli Ham Petrol Boru Hattı Anlaşması ve Sonrasındaki Anlaşmalar, Protokoller, Toplantı Tutanakları ile Eklerinin Tadiline İlişkin Değişiklik Anlaşması"na göre;

"Ceyhan Terminali'nden tankerlere yüklenecek ve Türkiye'de şirketlere teslim edilecek Irak Ham Petrolü'nün ITP ile Türk toprakları üzerinden taşınması hizmeti karşılığı ücretlendirme toplam varil olarak "Konşimento" ya göre hesaplanacak ve aşağıda verilen beher tarife göre hazırlanacaktır:

- A) Yirmi iki (22) MTA'ya kadar varil başına 1.18 ABD Doları.
- B) Yirmi yedi (27) MTA için varil başına 1.15 ABD Doları.
- C) Otuz iki (32) MTA için varil başına 1.13 ABD Doları.
- D) Otuz beş (35) MTA için varil başına 1.09 ABD Doları.
- E) Kırk beş (45) MTA için varil başına 1.03 ABD Doları.
- F) Elli beş (55) MTA için varil başına 0.96 ABD Doları.
- G) Altmış (60) MTA için varil başına 0.94 ABD Doları.
- H) Yetmiş virgül dokuz (70,9) MTA için varil başına 0.90 ABD Doları.

Normal şartlarda, IRAK-TÜRKİYE Ham Petrol Boru Hattı'ndan Türkiye'ye aylık ortalama 15 milyon varil ham petrol geçişi sağlanmaktadır. 13 aydır petrol geçişi sağlanamadığından, Türkiye'ye ortalama 195 milyon varil petrol geçişi sağlanamamıştır. Söz konusu geçişin sağlanamaması nedeniyle Türkiye'nin doğrudan gelir kaybı söz konusudur. Buna ek olarak dolaylı şekilde de ticari açıdan Türkiye'nin zararları söz konusudur.

Türkiye'nin ham petrol transfer ettiği 5 ham petrol boru hattı bulunmaktadır. Bakü-Tiflis-Ceyhan HPBH'ndan sonra Türkiye'nin miktar olarak en fazla ham petrol transferi yaptığı hat, IRAK-TÜRKİYE HPBH'dır. Batı ülkelerine sevk edilen petrolün Irak'tan 13 aydır temin edilememesinin, söz konusu ülkelerle ticari ilişkilere de zarar vereceği açıktır. Bu durumda Türkiye'nin Rusya petrolüne bağımlılığı artmaktadır. Bu durum ise AK Parti hükümetinin dış politikada ve enerji politikasında zaafiyetini göstermektedir.

Buna göre;

1. IRAK-TÜRKİYE Ham Petrol Boru Hattı'ndan 13 aydır petrol transferi gerçekleşmemesi nedeniyle Türkiye'nin gelir kaybı toplam kaç ABD Doları'dır?

2. *IRAK-TÜRKİYE Ham Petrol Boru Hattı'ndan 13 aydır gerçekleşmeyen petrol transferi açığı, hangi petrol boru hattından/hatlarından ayda kaç varil ve varil başına kaç ABD Doları ödenerek ikame edilmektedir?*
3. *IRAK-TÜRKİYE Ham Petrol Boru Hattı'nın yeniden petrol transferine başlaması adına Bakanlığınız tarafından gerçekleştirilen girişimler nelerdir? Irak Kürt Bölgesel Yönetimi (IKBY) ve Irak Merkezi Hükümeti ile Bakanlığınız tarafından IRAK-TÜRKİYE Ham Petrol Boru Hattı'nın faaliyetlerine yeniden başlaması adına temaslarda bulunulmuş mudur? Bulunulmuş ise güncel olarak bu temaslardan elde edilen sonuçlar ve söz konusu iki yönetimin Türkiye'ye petrol transferinin yeniden sağlanması hususunda yaklaşımları nasıl şekillenmektedir? 12.06.2024"*

İlgili önerimize Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Alparslan BAYRAKTAR tarafından verilen cevapta şu ifadeler yer almaktadır:

"Irak-Türkiye Ham Petrol Boru Hattı 6 Şubat 2023 tarihinde yaşadığımız depremler somasında hat ve tesislerimizde olası hasarların tespiti için kapatılmış, akabinde yapılan kontroller sonrasında bu hat 4 Ekim 2023 tarihinde tekrar işletmeye hazır hale getirilmiştir. Bu bağlamda Irak'ın mezkur hattın petrol akışını başlatmaması kendi iç meselelerinden kaynaklanmaktadır.

Irak ile olan anlaşmalarımız çerçevesinde Irak'ın taşı- ya da -öde yükümlülüğünün yanı sıra boru hattından geçirilen petrole ilişkin minimum geçiş garantisi bulunmaktadır. Bu kapsamda hattın petrol transferinin gerçekleşmediği dönemler için de taşıma ücreti tahakkuk etmekte olup, mezkur hükümler çerçevesinde Ülkemizin bu hat üzerinden petrol akışında yaşanan aksaklıklardan kaynaklı herhangi bir gelir kaybı söz konusu değildir.

Ülkemizdeki rafineriler özel sektör tarafından işletildiğinden özel sektör aktörleri hangi kaynak ya da fiyattan petrol temin edeceklerine kendileri karar vermektedir. Bununla birlikte rafinerilerimiz Irak- Türkiye Ham Petrol Boru Hattından petrol akışının olmaması nedeniyle ham petrol ikamesinde herhangi bir sorun yaşamamıştır."

Buna göre;

1. Irak-Türkiye Ham Petrol Boru Hattı'na ilişkin Türkiye ile Irak arasında yapılan anlaşmalar nelerdir? Yapılan anlaşmaların tarafıma gönderilmesini talep ediyorum.
2. Yapılan anlaşmalar gereği, 25 Mart 2023 tarihi ile 26 Eylül 2024 tarihleri arasında, Türkiye'nin Irak'tan tahakkuk ettiği ücretler aylık ne kadardır?

26.09.2024

